

DE

NEDERDUITSCH E TAAL

IN

ZUID-AFRIKA HERSTELD.

ZIJNDE EENE

HANDLEIDING TOT DE KENNIS DIER TAAL,

NAAR DE PLAATSELIJKE BEHOEFTE VAN HET
LAND GEWIJZIGD.

DOOR

A. N. E. CHANGUION,

Ph. Theor. Mag. & Lit. Hum. Doct.

KAAPSTAD :

GEDRUKT BIJ RICHERT, PIKE & Co., 59, St. GEORGESTRAAT,
En uitgegeven door J. H. COLLARD, 24, Heerengracht.

De Taelwetten zijn, even als de Landwetten, van achteren *te vinden*,
en niet *te maken*.

LAMBERT TEN KATE.

VOORREDE.

De schrijver eener voorrede heeft zijn eigen boek tot onderwerp, en handelt dus over eene stof, waarvan hij voor als nog zeker meer weet dan iemand anders, de geleerdsten onder de geleerden niet uitgezonderd. Maar dat voorregt is van korten duur; want, indien zijn werk in het geheel gelezen wordt, weten zijne lezers er binnen kort even veel van als hij zelf, en hebben, op huine beurt, in de beoordeeling van het boek, dit vooruit, dat zij niet, gelijk de schrijver, door vooringenomenheid misleid of geblinddoekt worden. Wie deze waarheid beseft, gevoelt ook zijne onbevoegdheid om over de waarde van zijn eigen werk uitspraak te doen: het past hem met bescheidenheid af te wachten wat deskundigen er van zeggen zullen, en zelfs in twijfel te stellen of dezen het in het geheel eener beoordeeling zullen waardig keuren. Alzoo, niet de waarde van ons werk, maar het doel, dat we ons bij het schrijven daarvan voorstelden, en de redenen waarom wij de stof juist zoo en niet anders behandelden—ziedaar hetgeen waarover wij ons voorloopig wenschen te verklaren.

Wat het eerste betreft, wenschten wij eene poging aan te wenden, om *het Nederduitsch in Zuid-Afrika te herstellen*. Wij kunnen dit niet ter neder schrijven, zonder zelf te glimlagchen om het denkbeeld, dat we ons, bij den aanvang dezer onderneming, misschien diets maakten, dit te *kunnen* doen. Drie jaren en zes maanden zijn er sedert verlopen; en in dien tusschentijd hebben wij zoo veel nieuwe proeven van onverschilligheid, ten aan-

zien van de Hollandsche taal, opgemerkt, dat wij nu althans over de mogelijkheid om het kwaad te stuiten, geheel anders denken. Thans beschouwen wij de taal, waaraan wij onze moeite besteden, gelijk een geneesheer een ongeneeslijken lijder, wiens kwaal in hare verderflijke uitwerkingen wel eenigzins kan gematigd, wiens gewissen dood wel eenigen tijd kan vertraagd worden, maar op wiens volkomen herstel niet meer te hopen valt. Het middel, waarvan wij besloten hadden ons te bedienen, zou een schoolboek zijn, bestemd om, door meerderen omvang, en naar de behoefte der Kaapsche jeugd gewijzigde inrigting, de boekjes, die tot dus verre op de scholen gebruikt werden, te vervangen. Onder de bewerking is ons doel, en met hetzelfde, natuurlijk ook het middel, grootelijks van gedaante veranderd. Het kwam bij ons op, dat wij niet alleen voor de schooljeugd, maar ook, en wel in de eerste plaats, voor aangaande onderwijzers, schrijven moesten. Zoo kreeg onze taak een grooteren omvang; en, daar wij nu vele en velerlei boeken over ons onderwerp begonnen overhoop te halen, breidde zich onze gezigt-einder nog verder uit, en becroop ons de lust om het werk zoo in te rigten, dat het ook voor Nederlanders eene belangrijke zijde hebben kon. Dat denkbeeld bezielde den schrijver met ijver, en zoo dikwijls het hem voor den geest kwam, gevoelde hij zich nader aan zijn vaderland; en welk Hollander, die een reeks van jaren in de vreemdelingschap heeft doorgebracht, kent de kracht niet van het gezegde:

Est aliquid patriis vicinum finibus esse.

Het boek moest dus voor den Kapenaar *unus instar omnium* wezen: de vraagbaak voor den onderwijzer, en tevens de bron,

waaruit hij ontleenen kon, hetgeen ter mededeeling aan leerlingen van allerlei leeftijd geschikt ware: en daarenboven moest het voor den Nederlander, wel niet alles, maar toch iets van datgene bevatten, wat hij in de werken onzer voorgangers, over hetzelfde onderwerp, te vergeefs zoeken zou.

Met zulk een veeldig doel voor oogen, kan het niet bevreemden, dat alle hoofdstukken van het boek juist niet van eenerlei bewerking waren; daar wij nu eens voor de schooljeugd, dan weder voor den onderwijzer schreven; hier den Kapeenaar, en elders den Nederlander voor den geest hadden. Wanneer men hierbij in aanmerking neemt, dat de dikwerf zoo hooggaande geschillen over kleinigheden in de taal, altijd voor den schrijver iets belagchelijks gehad hebben, dan zal men hem wel vergeven, dat hij den lezer niet overal met een strak gelaat, maar menigmaal met een ontfronsd voorhoofd, en wel eens met een glimlach, die misschien met de gewigtige taak van taalzuiveraar weinig strookt, te gemoet treedt. Wie zich daaraan ergert, hale gerust over zulke ligtzinnigheid de schouders op; de schrijver kan niet helpen dat hij zoo, en niet anders, bestaat.

Wilden wij in eene uitvoerige aanwijzing treden van hetgeen ons boek van andere Spraakkunsten onderscheidt, dan zouden wij den schijn hebben van ons geschrift te willen opvijzelen, en ons (dat tienmaal erger is) daartoe van het hatelijkste aller middelen te bedienen,—dat van het werk onzer voorgangers in de schaduw te stellen. Liever willen wij volmondig erkennen, hoe groote verpligting we aan die verdienstelijke mannen hebben, die zoo veel bijdroegen om aan onze taal eene eenigzins vaste vorm te geven, waardoor zij aan de voortbrengselen onzer

letterkunde ongetwijfeld een duurzaam bestaan verzekerd hebben.

Misschien valt het dezen of genen in het oog, dat iemand, die als schrijver zoo weinig bekend is, van achtbare mannen, als VAN DER PALM, SIEGENBEEK en andere sprekende, zulks gewoonlijk zonder vermelding van hunnen ambtstitel doet: wij voor ons gelooven, dat men een wezentlijk geleerde niet beter onderscheiden kan, dan door den naam, waaraan zijne verdiensten eenen luister verbonden hebben, dien hij nooit van een ambt had kunnen ontleenen. Er zijn veel Professoren in de Welsprekendheid, maar er is, tot nog toe, maar één VAN DER PALM. Wanneer een Engelschman kort af BYRON zegt, dan spreekt hij van den dichter, die den titel van Lord niet noodig heeft. *He sinks the Lord in the Poet.* Dit zij op dit punt onze verantwoording.

Wij vragen den lezer verlof, nog een paar woorden te mogen zeggen over drie onderwerpen, wier behandeling in ons boek eene aanmerkelijke ruimte beslaat: *de Uitspraak, de Leer der Geslachten, en de Spelling.* Wat de uitspraak betreft, gevoelen wij, dat verdienstelijke mannen, die in dit opzigt van de oude school zijn, en geen aanleiding gehad hebben, om zich bekend te maken met hetgeen, van tijd tot tijd, over dit onderwerp, in *Holland* het licht zag, ons welligt van nieuwigheidszucht zullen verdenken. Dezen worden verzocht het gezag dier schrijvers, waarop wij ons in het Hoofdstuk over Uitspraak beroepen, onpartijdig te wegen; en kunnen zij daarin niet berusten, dan voegen wij er ten overvloede nog twee getuigenissen, die ons onlangs ter hand kwamen, bij. De punten waaromtrent het gebruik bij openbare sprekers nog niet gevestigd is, komen voor § 45, 52; Aant. 2, op § 55; § 56 en 60. Hetgeen wij daar, op gezag van BILDERDIJK, KINKER en anderen, beweerden, vinden

wij beaamd in eene onlangs, bij de Hollandsche Maatschappij van Fraaije Kunsten en Wetenschappen, bekroonde Prijsverhandeling over Uiterlijke Welsprekendheid. De smaakvolle en geleerde Schrijver, Mr. A. BOGAERS, bedient zich, onder anderen, van de volgende woorden: "Ook tegen de meest voorkomende spraakfeilen zouden wij dan met kracht te velde trekken. Hun, die, als de Dorpschoolmeester van BILDERDIJK, er zich op toeleggen om, waar de wet der welluidendheid het anders vordert, iedere letter echter, in alle gevalle, zoo te laten hooren, als dezelve alleen en afzonderlijk gewoon is te klinken,—hun zouden wij den regel op het hart drukken, die bij TEN KATE, I. D., p. 126 te lezen is enz. De lange I- en IJ-klank, zoo vaak verkeerdelijk aan de achtervoegsels *ige* en *ijke* gegeven, zou onze *gisping niet ontgaan*: gelijk ook zij geene genade in onze oogen zouden vinden, die (*tot merkelijke afbreuk der welluidendheid*) onze NG, waar die twee karakters slechts éénen letterklank moeten afbeelden, splitsen, om de N. en de G. afzonderlijk te doen hooren, of wel in den uitgang SCH en SCHE, waar zulks slechts de scherpe *s* vervangt, niet alleen die *s*, maar ook daarenboven de *ck* uitspreken." (Zie de gen. Prijsvr. in de Nieuwe Werken der Holl. Maat. voorn., D. I., bl. 167.

De tweede getuige, waarop wij ons beroepen, is N. BEETS, in zijn Leven en Karakter van J. H. VAN DER PALM, alwaar bl. 81 verzekerd wordt, hoe afkeerig die sierlijke spreker was van al de bovengenoemde spraakfeilen.

Wat nu de Leer der Geslachten van zelfstandige naamwoorden betreft, wat men daarover nieuws in onze regels vindt, is niet ligtvaardig aangenomen, maar berust op eene *twee maal herhaalde* lezing van WEILANDS Handwoordenboek; en het bewijs der

regels, voor zoo ver zij op de eindletter gegrond zijn, is te vinden in onzen afzonderlijk uitgegeven Geslachtwijzer, alwaar men 4,500 naamww. naar de eindletter bijéén gesteld vindt.

In de spelling heb ik geene reden gevonden, om in zaken van aanbelang van de bekende, maar in navolging van BILDERDIJK door velen miskende, en althans boven mijnen lof verhevene Verhandeling van SIEGENBEEK af te wijken. Deze Verhandeling is onlangs door een verdienstelijk taalkenner, A. DE JAGER, op nieuw getoetst, in eene bij de Holl. Maat. v. Fr. Kunsten en Wetenschappen, met goud bekroonde Beantwoording der vraag: *“In hoeverre zijn de tegenwerpingen, in de laatste tijden tegen de ingevoerde spelling gemaakt, gegrond; en in hoe verre behooren zij tot verbetering onzer taal te worden aangenomen en ingevoerd?”* De veranderingen door den kundigen steller van het antwoord voorgesteld, zijn zoo weinig in getal, dat zoo we ons al ten volle daarmede vereenigen konden, wij nogtans in het bekroonde geschrift een nieuw en bondig bewijs zouden zien, voor de hooge waarde van SIEGENBEEKS Verhandeling over de Spelling.

Om ruimte te sparen, hebben we, in de meeste gevallen, eigennamen, kunstwoorden, en andere veelvuldig voorkomende uitdrukkingen afgekort. Opdat hieruit geene onduidelijkheid ontsta, geven wij, achter den INHOUD, eene volledige lijst der gebruikte verkortingen.

INHOUD.

EERSTE DEEL.

EERSTE HOOFDSTUK, IN DRIE AFDEELINGEN.

A. Het Nederduitsche ABÉ.	<i>Bladz.</i> 1
B. Nadere beschouwing der letters.	4
C. De Uitspraak.	10
TWEEDE HOOFDSTUK.	
Algemeen overzicht der Rededeelen.	23
DERDE HOOFDSTUK.	
Naamvallen.	31
VIERDE HOOFDSTUK.	
Verbuiging.	36
VIJFDE HOOFDSTUK.	
Geslachten.	47
ZESDE HOOFDSTUK.	
Het Getal in Zelfstandige Naamwoorden.	57
ZEVENDE HOOFDSTUK.	
Bijvoegelijke Naamwoorden.	64
ACHTSTE HOOFDSTUK.	
Voornaamwoorden.	73
NEGENDE HOOFDSTUK.	
Algemeene beschouwing van het Werkwoord.	86
TIENDE HOOFDSTUK.	
Vervoeging van Gelijkvloeiende Werkwoorden.	92
ELFDE HOOFDSTUK.	
Vervoeging van Ongelijkvloeiende Werkwoorden.	106
TWAALFDE HOOFDSTUK.	
Onregelmatige Werkwoorden.	119
DERTIENDE HOOFDSTUK.	
Bijwoorden.	126
VEERTIENDE HOOFDSTUK.	
Voorzetsels.	128
VIJFTIENDE HOOFDSTUK.	
Voegwoorden en Tusschenwerpsels.	130

	<i>Bladz.</i>
ZESTIENDE HOOFDSTUK.	
Afleiding in het algemeen.	132
ZEVENTIENDE HOOFDSTUK.	
Woordotleding.	139

SPEL L I N G.

ACHTTIENDE HOOFDSTUK.	
Algemeene Regels voor de Spelling.	157
NEGENTIENDE HOOFDSTUK.	
Onderscheiden gebruik van Klankverwanten.	159
TWINTIGSTE HOOFDSTUK.	
Verdubbeling van Schrifteekenen.	163
EEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.	
Inlassing van Letters, voornamelijk in zamenstellingen.	171
TWEEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.	
Spelling van Woorden van vreemden oorsprong.	176
DRIEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.	
Het Afbreken van Woorden.	179
VIER EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.	
Gebruik van Hoofdletters en van eenige Leesteekenen.	180

T W E E D E   D E E L.

VIJF EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.	
Syntaxis in het Algemeen.	187
ZES EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.	
Over den Volzin.	<i>ibid</i>
ZEVEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.	
Onderlinge betrekking der woorden door Overeenkomst.	191
ACHT EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.	
Onderlinge betrekking der woorden door Beheersching.	195
NEGEN EN TWINTIGSTE HOOFDSTUK.	
Woordvoeging, of volgorde der woorden.	214
DERTIGSTE HOOFDSTUK.	
Redeverband.	223
EEN EN DERTIGSTE HOOFDSTUK.	
Zinscheiding en Zinteekens.	233
TOEGIFT.	
Proeve van Kaapsch Taaleigen, van bladz. i tot xxvi.	

**LIJST VAN VERKORTINGEN IN DIT WERK
VOORKOMENDE.**

Aann.	aanmerking,	Onderw.	onderwerp,
Aant.	aantoonend,	Onvolm.	onvolmaakt,
Aanv.	aanvoegend,	Onpers.	onpersoonlijk,
Afl.	afleiding,	Onregelm.	onregelmatig,
Bedr.	bedrijvend,	Pers.	persoon of persoon- lijk,
Bet.	beteekenis,	Regelm.	regelmatig,
Betr.	betrekkelijk,	Spr	spraak,
Bijv.	bijvoegelijk,	Spraakk.	spraakkunst,
Bijw.	bijwoord,	Spraakl.	spraakleer,
Cons.	consonant,	T.	tijd,
Denkb.	denkbeeld,	TT.	tijden,
Dlw.	deelwoord,	Taalgebr.	taalgebruik,
E.	Engelsch,	Tegenw.	tegenwoordig,
Enkelv.	enkelvoud,	Telw.	telwoord,
F.	Fransch,	Tweekl.	tweeklank,
Geb.	gebiedend,	Uitg.	uitgang,
Gebr.	gebruik,	Uitspr.	uitspraak,
Gesl.	geslacht,	Uitz.	uitzondering,
Get.	getal,	V.	vrouwelijk,
H. D.	Hoogduitsch,	Voegw.	voegwoord,
H. S.	Hooge School, of Heilige Schrift,	Vok.	vokaal,
Kenm.	kenmerk,	Vorb.	voorbeeld,
Lettergr.	lettergreep,	Voornmw.	voornaamwoord,
Lidw.	lidwoord,	Voorw.	voorwerp,
M.	mannelijk,	Voorzl.	voorzetsel,
Mrv.	mee.voud,	W.	wijs,
Nmv.	naamval	w.	woord,
O.	onzijdig,	Wederk.	wederkeurig,
O. H.	oud Hollandsch,	Wkw.	werkwoord,
Onbep.	onbepaald,	Zamenst.	zamenstelling.

De verdubbeling der laatste letters beduidt het meervoud: *utz.* uitzondringen; *ww.* woorden enz.

De namen Weiland, Siegenbeek, Bilderdijk en Meijer, worden veelal door de eerste letter aangeduid.

**VERKLARING DER HOOFDLETTERS ONDER DE
VOORBEELDEN.**

B.	E. A. Borger,		v. Hdp.	G. K. van Hogendorp,
J. Cl.	J. Clarisse,		v. d. P.	J. H. van der Palm,
v. Hde	Ph. W. van Heusde,		Sp.	H. J. Spijker,
v. H.	M. C. van Hall,		S. St.	S. Stijl,
v. d. H.	Abn. des Amorie van der Hoeven,		J. d. Vr.	Jeronimo de Vries,
			L. W.	B. T. Lublink Weddik

Zie voorts het zetal aan den voet van bl. 235.

LIJST DER INTEEKENARIG

	<i>Exempl.</i>		<i>Exempl.</i>
<i>Balfour, (Katrivier.)</i>			
Green, J.	1	Sanders, W.	1
Green, W.	1	Smith, T.	1
Mento, J. C.	1	Taylor, Wel-Eerw. J.	<i>Tien</i>
Read, Junr. J.	<i>Twaalf</i>	Verster, J. P.	<i>Tien</i>
Read, Sr. J.	2	Zeiler, F. F.	2
Rodger, C. S.	1	<i>George.</i>	
Thomson, Wel-Eerw. W. R.	<i>Zes</i>	Ballot, Wel-Eerw. J. S. S.	<i>Drie</i>
Vanbolen, H.	1	Bergh, E.	2
<i>Beaufort.</i>		Brewis, J. C.	2
Beer, Joh. Henricus de	1	George Reading Room, ...	1
Fraser, Wel-Eerw. Colin	1	Harpe, B. de la	1
Heineman, Jacob Gerhardus	1	Kuijs, W. C.	2
Meiring, Albertus	1	Niepoth, A. H.	1
Meiring, George	1	Paterson, Thomas J.	1
<i>Breda's Dorp.</i>		Swemmer, J. P.	1
Badenhorst, Casper Hendrik	1	Smuts, W. A.	1
Beck, Lodewijk Wm. Chr.	2	<i>Graaff-Resnet.</i>	
Breda, Dirk Gijsbert van	<i>Vier</i>	Adendorff, M. J.	<i>Tien</i>
Breda, Michel Jacob van	1	Berrangé, A.	2
Brink, Wel-Eerw. Joh. Jac.	<i>Vijf</i>	Borcherds, H. J.	2
Durmer, Martinus Georg	1	Buchanan, S.	<i>Vijf</i>
Kolver, Andries Lutgers	1	Cloets, J. H.	2
Mol, Jan. Joh. Cornelis	1	Enslin, J. St.	2
Toit, Petrus Johannes du	2	Enslin, Chr. B.	2
Uijs, Cornelis Janse	2	Enslin, And. A.	2
Uijs, Petrus Johannes	1	Enslin, H. A.	2
<i>Caledon.</i>		Krebs, G.	2
Cassie, Wel-Eerw. John	1	Langeveld, W. J.	1
Needham, J. S.	1	Leeb, Sr. J. L.	1
<i>Glanwilliam.</i>		Martens, D. M.	2
Roode, F.	1	Rijneveld, W. C. van	<i>Vijf</i>
Rouxbaix, Wel-Eerw. E.	1	Muller, Th.	<i>Vijf</i>
H. F. de	1	Murray, Wel-Eerw. A.	<i>Vijf</i>
Schonberg, J. J.	1	Schindehutte, J. J.	2
<i>Cradock.</i>		Sendick, J. W.	1
Armstrong, R. M.	1	Wagner, J. H.	2
Beer, D. G. S. de	1	Ziervogel, C. B.	<i>Vijf</i>
Beer, S. P. M. de	<i>Tien</i>	<i>Kaapstad.</i>	
Buuren, C. G. E. van	1	Anhuijzer, Sr. F. L.	1
Buuren, J. G. van	<i>Tien</i>	Auret, Abraham	2
Chiappini, L.	2	Auret, Jer. (Beaufort)	2
Comb, C. H. M.	<i>Vijf</i>	Baard, S. H.	1
Gilfillan, W.	<i>Vijf</i>	Bam, H. T.	1
Pieterse, W. H.	2	Bam, J. H.	1
Rowles, S.	<i>Tien</i>	Beck, Wel-Eerw. J. H.	1
		Beer, P. de (Paarl)	<i>Tien</i>
		Bergh, O. Martinus	1
		Bergh, J. M. van den	1

	<i>Exempl.</i>		<i>Exempl.</i>
Berrangé, Mejuvr. C. G.	1	Koetsveld du Crocq, F. C. v.	1
Berrangé, Mr. D. F.	<i>Vijf</i>	Korsten, P.	<i>Tien</i>
Berrangé, J. C.	2	Kotze, P. Joh.	1
Blanckenbergh, Joh. Gysb.	1	Krige, Wel-Eerw. W.	<i>Vijf</i>
Blore, John.	1	Kuijs, H.	2
Borcherds, Sr. P. B.	1	Leibbrandt, P. U.	1
Brand, C. J.	<i>Vijf</i>	Lier, H. van	1
Brand, P. Alb.	1	Lind, A. F.	2
Breda, Pz. A. van	1	Loedolff, H. H.	<i>Drie</i>
Breda, H. van	1	Loedolff, R. A.	2
Breda, Sr. M. van	2	Louw, Az. Jr. A.	1
Breda, Az. P. van	2	Ludwig, Baron von	1
B. .... C. H.	1	Maasdorp, G. H.	1
Brink, Abraham	1	Manger, Wel-Eerw. J. H. v. .	1
Brink, C. P.	1	Marais, J. S.	1
Brink, Stephanus	2	Marquard, L.	<i>Tien</i>
Brink, Sz. S.	1	Marquard, J. D.	1
Buchanan, William	1	Marquard, J. R.	1
Buijkes, G.	1	Meeser, J.	1
Cloete, J. P.	1	Meijer, N.	1
Collard & Co.	<i>Tien</i>	Meijer, Jr. J. H.	1
Denijssen, Mr. D.	1	Mijburgh, J. G.	1
Denijssen, H. J.	1	Miyburgh, P. A., Eerste	
Denijssen, Mr. P. J.	1	Rivier, ...	2
Dreijer, J. F.	1	Moller, A.	2
Faure, Wel-Eerw. A.	<i>Tien</i>	Moller, W. C. A.	1
Faure, Sr. A.	2	Moodie, D.	2
Faure, J. P. E.	<i>Tien</i>	Mostert, J. R.	<i>Tien</i>
Faure, W. Caldwell.	2	Mostert, Tob. P. K.	1
Fleck, Dr. C.	<i>Vijf</i>	Munnik, Thom.	1
Fleischer, W. D.	<i>Drie</i>	Neethling, M. S.	1
Gie, C. J. C.	1	Olthoff, A. G.	2
Gie, G.	1	Overbeek, J. C.	1
Gie, Mz. J. C.	2	Overbeek, G. E.	<i>Drie</i>
Golding, J. C.	1	Overbeek, J. D.	<i>Tien</i>
Greig, G.	1	Overbeek, J.	1
Grondeker, F. C.	1	Pappe, L., M.D.	1
Grové, T. J.	1	Pehmoller, Wel-Eerw.	2
Harmsen, P.	1	Philip, Wel-Eerw. Dr. J.	<i>Twaalf</i>
Haupt, J. D.	1	Redelinghuijs, J. H.	1
Heiman, J. W.	1	Reenen, H. van (Hg. Con.)	1
Heijns, Wel-Eerw. Dr. S. P.	2	Reenen, J. van	1
Herholdt, A. P.	1	Richert, Pike & Co.	1
Herman, Lz. J. Z.	1	Robertson, A. S.	<i>Twaalf</i>
Hohne, H. P.	1	Roux, Pz. P. J.	1
Hofmeijr, Mr. J. H.	2	Roux, Dr. A.	1
Holtman, Chr.	1	Roux, Sr. J. P.	1
Hough, Wel-Eerw. Geo.	<i>Drie</i>	Roux, Dz. P.	1
Hurlingh, A. J.	1	Ruijsch, M.	2
Hutchinson, A.	1	Russouw, Jr. J. N.	1
Jacobsz, P. C. J.	1	Sandt, B. J. van de	<i>Tien</i>
Jongh, D. G. de	1	Schalkwijk, D. van	1
Jurgens, J. P.	1	Serrurier, J. C. B.	1
Jurgens, J. C.	1	Serrurier, J. F.	1
Jurgens, R. C. L.	1	Serrurier, J.	1
Jurgens, M. T.	1	Serrurier, Jz. J. P.	1
Juritz, C. E.	<i>Drie</i>	Serrurier, Jz. L. A.	1
Kannemeijer, D. G.	1	Smidt, W. de	2
Kock, S. de	1	Smidt, B. L. de	1
Kock, S. J. de	<i>Tien</i>	Smuts, Joh.	2
Kock, Steph. de	1	Smuts, J. J. L.	1

LIJST DER INTEKENAREN.

XV

	<i>Exempl.</i>		<i>Exempl.</i>
Smuts, Jacques ~ ~ ~	1		
Smuts, F. J. ~ ~ ~	1		
Smuts, J. A. ~ ~ ~	1		
Soelen, C. v. Dijk. van ~ ~	1		
Spijker, Wel-Eerw. J. ~ ~	<i>Twintig</i>		
Spijker, J. B. ~ ~ ~	1		
Staveren, Wel Eerw. J. M. Kloek van ~ ~ ~	1		
Stegmann, J. G. ~ ~ ~	1		
Stegmann, Wel-Eerw. G. W.	1		
Stegmann, J. W. ~ ~ ~	1		
Steijtler, J. G. ~ ~ ~	1		
Stürck, J. H. ~ ~ ~	1		
Sueur, Hk. le ~ ~ ~	1		
Sueur, H. le ~ ~ ~	2		
Sueur, J. A. le ~ ~ ~	2		
Sueur, R. le ~ ~ ~	1		
Tennant, Ch. ~ ~ ~	1		
Tesselaar, F. R. ~ ~ ~	1		
Tesselaar, P. M. ~ ~ ~	1		
Tromp, J. ~ ~ ~	1		
Versfeld, J. W. J. (Wijn- berg) ~ ~ ~	1		
Villiers, P. de ~ ~ ~	1		
Villiers, P. F. R. de (Paarl)	2		
Vliet, F. W. van der ~ ~ ~	<i>Tien</i>		
Vogelgezang, M. ~ ~ ~	1		
Volsteedt, J. P. ~ ~ ~	1		
Vos, H. J. de ~ ~ ~	2		
Wahl, J. L. ~ ~ ~	2		
Watermeijer, F. Godfr. ~ ~	2		
Watermeijer, Fred. ~ ~ ~	<i>Vijf</i>		
Wentzel, J. M. ~ ~ ~	1		
Werdmuller, C. H. ~ ~ ~	1		
Wet, J. P. de ~ ~ ~	1		
Wet, F. W. de ~ ~ ~	<i>Drie</i>		
Wet, F. Car. de ~ ~ ~	2		
Wet, C. M. de ~ ~ ~	<i>Vijf</i>		
Wet, G. H. de ~ ~ ~	1		
Wet, Mr. J. de ~ ~ ~	1		
Woeks, M. ~ ~ ~	1		
Wohlitz, G. E. ~ ~ ~	1		
Wolf, Jacques, ~ ~ ~	1		
Woutersen, P. H. ~ ~ ~	1		
Zastron, C. M. ~ ~ ~	1		
<i>Malmesbury.</i>			
Kock, Servaas Hermanus de	1		
Loedolf, Johan Hendrik ~ ~	1		
Louw, Johannes Adriaan ~ ~	1		
Moorrees, Wel-Eerw. J. C. la Febrs ~ ~ ~	1		
Moorrees, Jan Willem ~ ~	1		
<i>Riversdal.</i>			
Moorrees, Wel-Eerw. H. A.	<i>Vijf</i>		
<i>Swellendam.</i>			
Aspeling, Johan Gustaaf ~ ~	<i>Vijf</i>		
Collins, Richard ~ ~ ~	2		
Robertson, Wel-Eerw. Dr.	<i>Vijf</i>		
		<i>Stellenbosch.</i>	
Albertijn, Dr. ~ ~ ~	1		
Bergh, O. M. ~ ~ ~	1		
Byl, A. C. van der ~ ~ ~	1		
Blommestein, J. van ~ ~ ~	1		
Blommestein, P. C. van ~ ~	1		
Blommestein, J. M. A. van	1		
Bosman, P. ~ ~ ~	1		
Brugman, J. J. ~ ~ ~	1		
Dieleman, F. ~ ~ ~	1		
Faure, Jz. A. ~ ~ ~	2		
Faure, Sr. Jac. Ch. ~ ~ ~	2		
Faure, J. G. ~ ~ ~	2		
Faure, Pieter H. ~ ~ ~	1		
Fischer, J. G. ~ ~ ~	1		
Herold, Wel-Eerw. T. J. ~ ~	1		
Hoffman, Ez. J. ~ ~ ~	1		
Hugo, P. ~ ~ ~	1		
Janssen, N. ~ ~ ~	<i>Drie</i>		
Krige, Sr. W. A. ~ ~ ~	1		
Lindenberg, J. G. E. ~ ~ ~	1		
Lindenberg, C. P. ~ ~ ~	1		
Lindenberg, G. G. ~ ~ ~	1		
Lindenberg, C. P. ~ ~ ~	1		
Luckhoff, P. D. ~ ~ ~	<i>Drie</i>		
Mader, J. A. ~ ~ ~	1		
Marais, Cz. Ch. ~ ~ ~	1		
Marais, Cz. P. J. ~ ~ ~	1		
Neethling, Ms. Joh. Henoeh	1		
Neethling, J. Hz. Hendrik	1		
Neethling, A. Fz. M. C. ~ ~	1		
Neethling, Hz. J. C. ~ ~ ~	1		
Niekerk, H. C. van ~ ~ ~	1		
Onkruid, M. van Nuldt ~ ~	1		
Rijnveld, D. J. van ~ ~ ~	1		
Russouw, Jac. ~ ~ ~	1		
Versfeld, Dr. ~ ~ ~	1		
Victor, W. ~ ~ ~	1		
Villiers, Davidz. J. Jac. Stephanus de ~ ~ ~	1		
Villiers, Dz. J. Steph. de ~ ~	1		
Villiers, Jz. Jan Pieter de	1		
Villiers, Jz. D. P. de ~ ~ ~	1		
Villiers, J. S. de ~ ~ ~	1		
Wit, H. P. H. de (Apoth.) ~ ~	1		
<i>Tulbagh.</i>			
Engels, F. ~ ~ ~	1		
Jahn, G. A. ~ ~ ~	1		
Keet, G. ~ ~ ~	1		
Keet, M. ~ ~ ~	1		
Möller, Sr. H. F. ~ ~ ~	1		
Shand, Wel-Eerw. R. ~ ~ ~	1		
Theron, Sr. P. F. ~ ~ ~	1		
Vaal, D. de ~ ~ ~	1		
Vos, Arie ~ ~ ~	1		
Vos, W. N. ~ ~ ~	1		
Winterbach, P. ~ ~ ~	1		
Winterbach, J. C. ~ ~ ~	1		
Zinn, H. ~ ~ ~	1		

	<i>Exempl.</i>		<i>Exempl.</i>
<i>Uitenhage.</i>			
Cunningham, A.	1	Labat, B. J. G. de ...	2
Dorhmel, A. C.	2	Lindenberg, F. L. ...	1
Eijk, D. van	1	Meiring, R.	1
Eijk, C. van	1	Meiring, J.	2
Elemans, P.	2	Mulder, C. C.	1
Fourie, M.	1	Theron, D.	1
Gibson, J.	2	Truter, P. J.	1
Hippert, J.	1	Verweij, Dan.	2
Hitzeroth, ...	1	Wet, G. H. de	1
Human, P.	1	Wet, W. de	1
Kerken, J. van	1		
Kerken, P. van	1	<i>Wijnberg en Simonstad.</i>	
Korte, G. de	2	Blankenberg, C.	1
Krog, M.	<i>Vier</i>	Blankenberg, D.	1
Lange, F.	1	Borcherds, J. G.	1
Mare, J.	1	Breda, Az. P. van ...	1
Mare, P.	1	Cruijwagen, J. J. ...	1
Muller, G.	1	Dempers, H.	1
Muller, T.	2	Deneijs, A.	2
Potgieter, M.	2	Deneijs, S. F.	1
Rens, C.	1	Deneijs, D. E.	2
Riet, J. W. van der ...	2	Dijk, Wed. P. van ...	2
Roscherr, J.	1	Eksteen, D. E.	1
Schmidt, G.	<i>Drie</i>	Eksteen, J. W.	1
Smuts, W.	1	Faure, Wel-Eerw. P. E.	<i>Drie</i>
Swan, A.	1	Hamman, J. S.	1
Taute, H.	1	Herrer, J. C.	1
Toit, Sr. S. du	2	Hugo, P. F.	1
Toit, Jr. S. du	1	Kock, Sr. C. de	1
Toit, J. du	1	Louw, J. D.	2
Toit, H. du	1	Mostert, C.	1
		Mostert, S. T.	1
		Truter, Sir John ...	1
		Truter, Oz. J. A. ...	1
		Versfeld, J. H.	1
		Wet, J. T. de	1
<i>Worcester.</i>			
Glaeser, Dr. G.	1		
Jurgens, J. J.	1		
Kirsten, A. G.	1		